

Fed'ο – Lapaj

Prvý krát som sa s ním stretol v drevenej šope, ktorá stála neďaleko za cestou oproti našej 2. roty pohraničnej stráže „Pasečná“. Bolo síce leto, ale náhle sa ochladilo a bolo treba čím skôr zakúriť v kachliach na psovodskej izbe. Bol júl, no celkom sa ochladilo. Nuž ale na Šumave to už tak chodí a to aj vtedy, keď si ostatní ľudia užívajú pekného leta na dovolenkách v iných končinách našej republiky. Navyše budova roty bola už vtedy značne schátraná, postavená veľmi narychlo z lacných dosák a heraklitu, hneď ešte na jeseň toho istého roku, keď vyšiel zákon o pohraničnej strážii, teda v roku 1951. Fúkalo nám do nej hádam zo všetkých strán. Deravá bola, ako rešeto. Lenže mladí pohraničníci museli aj vtedy niekde spávať...

Zakurovať v kachliach a upratať izbu, bolo odjakživa povinnosťou najmladších vojakov na rote. Tými sme boli práve vtedy ešte my. No tento náš čas sa mal pre nás onedlho už lámať. Narychlo sme v ten deň zakurovali a potrebovali sme samozrejme drevo. Zašiel som teda poň do šopy, kde sme ho mali habadej. Tam už ale ktosi drevo rúbalo, len to tak okolo neho lietalo. Prišiel som bližšie a čuduj sa svete, bol to jeden nový mladý vojak. V tom som si uvedomil, že už sú tu. Konečne prišli, povzdychol som si v duchu... Lebo, už sme ich dlho očakávali, ako „Pán Boh dobrú dušu“. Títo nás mali vyslobodiť zo stavu mladých vojakov a naše povinnosti na izbe mali po nás prevziať zase načas oni. A po nich zase ďalší atď... My sme do služby už vtedy chodili so psami, ako skrutki a ja som si preto ani nestihol poriadne všimnúť, že sú už tu.

Chvíľu som tam teda postával a s potešením ho sledoval, ako rúbe drevo. Išlo mu to naozaj veľmi pekne od ruky, že takéto niečo človek len tak neuvidí. Ja som bol vtedy čerstvo vyučený drevorubač a práve preto som si ho ihneď všimol. Hodnú chvíľu som tam postával a len tak, aby reč nestála, som utránil: „*Ide ti to, ako by si bol drevorubač*“. „*Ved' aj som, no a čo.?!*“ Od povedal mi nevrlo namosúrený mladý vojak. „*Ja som tiež*“, odpovedal som mu s úsmevom. Toho vojaka to veľmi potešilo, lebo očakával, že sa mu budem za to hádam vysmievať, lebo mladí vojaci bývali často terčom posmeškov od starších vojakov. No a tak nejako sme sa my dvaja vtedy tam zoznámili. Takže, dvaja drevorubači sa zoznámili, akoby celkom náhodou pri kôpke dreva. Obaja sme boli tiež psovodi, teda mali sme neskôr veľa spoločného.

Ten vojak sa volal „Števo Fendek“ a bol z Liptovskej Tepličky. Bol štíhlejšej vyššej postavy, taký špinavý blondiak so šedo modrými očami a jamkami na lícach. Neskôr potom sme ho premenovali na „FEĎA“. Ani presne neviem či to bola zásluha, ale Števovi to vôbec nevadilo a na svoje nové meno si celkom rýchle zvykol. Na rote mal potom hádam každý svoju prezývku, lebo pohraničná rota bola takým malým zvláštnym a pomerne uzavretým svetom so svojimi dobrými i horšími stránkami. Hádam aj preto dodnes na ten čas tak rád spomínam...

No Števo mal ešte aj ďalšiu prezývku a tú si priniesol z rodnej dediny Liptovskej Tepličky, aj keď my sme ho ňou vôbec nevolali. Tú mal preto, lebo v ich dedine bolo veľa Fendekovcov, skoro ako dreva. A dreva je teda, poviem vám, na Liptove veru dosť. Nuž musel mať aj tú druhé meno, či prezývku, aby si ho dedinčania nepletli s jeho ostatnými príbuznými. Mal, či dali mu teda ešte jednu prezývku: „Lapaj“.

S Fed'om - Lapajom som mal ešte jednu spoločnú vec a tou bolo rovnaké číslo kanád, čo bolo: „7 1/2“. Raz sa mi stalo, že som mal strašne premočené kanady, čo nebolo v službe na Šumave, nič zvláštne. Požiadal som preto Fed'a, aby mi požičal tie svoje. Fed'ο mi ich ihneď bez akéhokoľvek váhania požičal. Sadli mi ako uliate, povedal by som, že snád' lepšie ako tie moje. Vtedy mi tým doslova vyrazil dych, lebo aj ja sám, by som bol nad takouto pôžičkou minimálne zaváhal, ak by som ich bol vôbec niekomu požičal, lebo kanady boli pre pohraničníka niekedy dôležitejšie, hádam viac ako samopal.

Ba čo, ešte jednu spoločnú vec sme my dvaja mali. Teda ak je možné považovať psa za vec. Ako prvého som mal prideleného služobného psa Feru a tú po mne potom Fed'ο akoby zdedil. Lebo mne, neviem ani presne prečo, ale pridělili mi raz iného služobného psa „Tulu“, ktorá bola potom do konca vojenčiny už mojím osudom. Fed'ovi sa potom s Ferou do konca vojenčiny, ako sa pamätám, celkom dobre vodilo.

Fed'ο bol jednoducho taká čistá prírodná duša, ako zarosená ranná tráva. Asi snád' preto, lebo vyrástol a pracoval v lone liptovských hôr, ktoré mu boli nakoniec i osudné... Ľudia z lesa sú totiž celkom iný,

ako tí čo vyrástli v meste. Mám s tým vlastnú životnú skúsenosť ešte z časov, keď som si i ja pred vojenčinou zarábala na svoj „*chlieb každodenný*“, prácou v lese, ako drevorubač.

Raz nás práca v lese zaviedla, až za hranicu nášho poľesia. Stretli sme sa tam, na kus reči s drevorubačmi toho susedného poľesia. Hodnú chvíľu sme tam spolu posedeli v takej neuveriteľnej ľudskej pohode, na akú si už nikdy potom v živote, pri akejkol'vek práci veru vôbec nespomínam. Rozchádzali sme sa s nimi tak, ako rodní bratia aj keď boli od nás oveľa starší. Aj tam som vtedy cítil tú úprimnosť, tých čistých ľudských duší z lesa.

Na psovodskej izbe sme počas dlhých zimných večerov zažívali neraz peknú priateľskú atmosféru o ktorej som už vtedy celkom určite vedel, že takéto pekné večery sotva už kedy v živote zažijem. Bolo to už na novej rote, kde sme mali celkom príjemne vykúrenú izbu a život v nej bol oproti tej starej, ako v rozprávke. Mohli sme sa hoc aj denne kúpať v teplej vode, čo bol na starej rote, iba: „*Sen noci svätajánskej*.“ Napríklad občas po večierke niekto zaujímavou rozprával o svojej práci, alebo svoje zážitky z učňovských rokov. Samozrejme že každá debata nakoniec skončila o ženách... Aj Feďo svojou dobráckou povahou k tejto večernej pohode na psovodskej izbe výrazne prispieval.

Hneď po príchode z vojenčiny, ako mi povedala jeho žena Anka, sa Feďo hneď aj oženil. Teda asi tri mesiace po tom čo sa vrátil do civilu bol už „ženáč“. Bola to akiste veľká láska. Zobral si ju za ženu a po celý spoločný život boli spolu vraj šťastní. Chodievali po rôznych kultúrnych ľudových podujatiach, akých je počas roka v Liptovskej Tepličke neúrekom. V ich dedine bol Feďo v miestnom kine aj premietateľom. Jeho žena predávala lístky. A keďže boli nerozlučná dvojica, tak ich dedinčania dobrácky prezývali „Filmárik a Filmuška“ čo im oni s úsmevom tolerovali. S jeho ženou Ankou si vedeli spoločne zanôtiť nejednu prekrásnu Liptovskú pesničku a nad ráno sa vracali domov šťastní, aj keď im Pán Boh nedoprial deti. Ich život bol síce plný driny, lebo boli obidvaja robotníci, ale oni sa s ním bili, ako sa dalo. Feďo zostal po celý tento čas štíhlym chlapom, čo sa o nás jeho spolubojovníkoch, veru nedá povedať. Bolo to dané hádam jeho ťažkou prácou v liptovských horách, kde sú kopce väčšinou len strmé, alebo ešte strmšie...

No čas letí ako voda... Raz je to zle a inokedy zasa dobre, lebo v jednej a tej istej chvíli niekomu ide ten čas strašne pomaly, kým druhému uteká s'ťa by letel priam o život. Ako teraz nám ostatným jeho spolubojovníkom, keď sme už starí a chorí. Myslím tým náš nevyhnutný odchod do civilu. Keď sme sa s chlapčkami na rote lúčili, čo tam mali ešte zostať, jedine Feďo mi povedal „Napiš Palo..!“

No ja som nenapísal. Dodnes presne ani neviem poriadne že prečo..? Zapadli sme všetci do víru nášho civilného života a Pasečná zostala tam kdesi veľmi ďaleko, v priestore aj v čase. Život nám medzi tým utiekol pomedzi prsty ako tá voda. Liptovská Teplička je tiež veľmi ďaleko. Hádam nikdy som cez ňu nemal cestu a možno už ani nebudem mať, lebo zdravie mi už moc neslúži...

Teraz ku koncu života, keď som sa rozhodol písať tieto moje čmáraniny o tých našich životných príbehoch z Pasečnej, som rozmýšľal komu to pošlem..? Prišiel mi na um znova, okrem iného, samozrejme aj Feďo. Vedel som o ňom len to, že bol z Liptovskej Tepličky. Napísal som teda e-mail na obecný úrad v ich obci. No druhý deň mi odpovedali, že Feďo už nežije asi štyri roky. Zahynul vraj kdesi pri práci v lese..! Veru smutná to bola novina. Tak som nakoniec poslal tú moju knižku aspoň jeho žene Anke. Potešila ju, aj rozľútočila zároveň. Ej, život veru nie je pierečko...

V posledných rokoch je môj život už len takým chodením od doktora k doktorovi. Nemusíte mi to veriť, ale ja tomu Feďovi tú smrť v lone tých krásnych Liptovských lesov, niekedy, aj keď nie vždy, ale celkom závidím... Lebo žil ako správny chlap a zomrel tam v lese, ako drevorubač. Jeho žena vraví že jej Šteško bol, veľmi šikovný človek, ako sa vraví: „*Do voza aj do koča*“!

Ibaže čas letí ako bláznivý, iba ten studený vietor nad Pasečnou, stále rovnako povieva. Ale inak je všetko inak. Možno je to dobre, lebo čas veru nezastavíš...

Preto: „*Česť Tvojej pamiatke Feďo – Lapaj!*“ *Vydrž Šteško o chvíľu sme za Tebou, všetci do jedného..!